

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag 10 December.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 6 December.

Uit Aken wordt van den 23sten November gemeld, dat de ingezetenen dier stad om hunne gehechtheid en erentelijken eerbied jegens den gevangen aartsbisschop aan den dag te leggen, eenen prachtige kerk, met diamanten versierd, hebben doen vervaardigen, welke aan Mgr. Clemens-August op deszelfs feestviering is ter hand gesteld.

Berigten uit Würzburg (Beijeren) van den 26sten November deelen het volgende mede:

Reeds sedert eenigen tijd hebben zekere dagbladen uit het Noorden van Duitschland op zich genomen te beproeven of er geen middel zou zijn van buiten eenige gisting in Beijeren te bewerken en wij zouden indertijd zeer verwonderd zijn, indien die proeven niet met andere pogingen en bekende proceduten in verband stonden. In weerwil van de geheel verschillende gesteldheid der beide landen, vernieuwd men ten aanzien der beijersche protestanten dergelijke kunstgrepen, gelijk aan die, waartoe de Oostenrijksche onderdanen van Zillertal gedreven werden om naar Silesie de wijk te nemen; ongelukkigen, die thans den Keizer smeeken, om naar hun Vaderland terug te mogen keeren.

Van al die artikelen, welke door het fanatisme en de kwaadwilligheid zijn voortgeschreven, zullen wij het volgende uit de *Algemeene kerkelijke Courant van Berlijn* mede deelen.

De protestantsche Synoden der Rijnprovincien van Pruisen hebben het besluit genomen, om onmiddellijk een verzoekschrift aan Z. M. te rigten, ten einde Hoogstdezelve nederig te verzoeken om van zijde vermogende tusschenkomst bij het hof van Beijeren gebruik te maken, opdat hunne evangelische broeders dat koninkrijk bewonende, ongestoord in de vrijheid van hun geweten worden gehandhaafd. Waarbij die *Courant* voegt dat, "wanneer één lid ziek is, het geheele ligchaam lijdt." Om den geest, welke deze regelen heeft doen voorschrijven, te beoordeelen, is het genoeg de gesteldheid der protestanten in Beijeren met die der Catholijken in zekere andere landen te vergelijken. Nimmer heeft het beijersche Gouvernement iets van de protestanten gevorderd, hetwelk met dezelve geweten of geloofsbelijdenis strijdig was, terwijl men in dit Koninkrijk, alwaar de protestantsche bevolking slechts één vierde gedeelte der inwoners uitmaakt, leden tot dat kerkgenootschap behoorende, in de hoogste staatsbedieningen, in den koninklijken raad, in de kamer der afgevaardigden, met één woord, in alle staatslichamen geplaatst ziet. Kan men even zooveel van de Catholijken in Pruisen en andere landen zeggen?

— Berigten uit Berlijn van den 23 November jl melden:

De Eerwaarde Heer de *Prijtuski*, proost van het kapittel van Gnezen, en boezemvriend van Mgr. von Dunin was door ons Gouvernement belast geweest zich naar Colberg bij Mgr. den Aartsbisschop te begeven, ten einde zich met zijn Hoogerwaarde over het bestuur van zijn bisdom, en de middelen, om daarin de orde te herstellen, te verstaan; doch hij is terug gekomen zonder in zijne zending te hebben kunnen slagen.

Het bestuur van den israelitischen eeredienst van Munchen heeft aan eene der zusters van den heiligen *Vincentius de Paula* eene schoone Pendule doen bezorgen, vergezeld van den volgende brief.

Aan de achtbare Zusters van liefdadigheid in het Hospitaal dezer stad. De godvruchtige overgave en onoverwinnelijken moed, waarmede de acht en eerbiedwaardige zusters van liefdadigheid zich aan de zorgen van hunnen naasten in het gasthuis dezer stad toewijden, zijn algemeen bekend, en wekken te gelijkertijd de bewondering over de natuurlijke en zedelijke kracht, welke zij noodig hebben op en tevens de opregte dankbaarheid van elk gevoelig mensch voor de weldaden, welke zij hierdoor over de menschheid verspreiden. De leden van het israelitische kerkgenootschap, aan welke de achtbare zusters dezelfde zorgen verleenen, zonder onderscheid van geloofsbelijdenis te maken, zijn van dezelfde gevoelens doordrongen en het ondergeteekend bestuur strekke daarvan ten tolk, verzoekende de zusters deze Pendule als een blijk van aandenken te willen aanne-

men, inder verzekering, dat zij nooit hunne aandenken en liefdadige zorgen zullen vergeten.

Hunne erkentelijke en toegenegene dienaren.

De israelitische eeredienst.

(Geb.) De Raad van Handel, *Mara*, President,

Joseph van Hirsch, eerste assessor.

FRANKRIJK.

P. A. R. I. J. S. den 6den December.

In eenen brief uit Oran van den 23sten November jl. gericht aan een onzen blad, leest men het volgende:

Zoo op het oogenblik verzoeken ik, dat *Abdel-Kader*, bij zijne terugkomst uit het Oostelijke gedeelte, zich in aller-ij naar de grenzen van Marokko heeft begeven en zich aldaar met de Luitenants van *Meleij Abdannaman*, Sultan van Marokko, heeft gestaan. Van daar heeft *Abdel-Kader* al zijne Circulaires verspreid en speelt zijne gebroedelijke rol. Ik kan U verzekeren dat konvoijen koud en staal uit Marokko verzonden zijn en worden naar het binnenland vervoerd.

Zie daar dan ons wederom als in 1836 aan de verovering van *Abdel-Kader*, door den Marokkeschen Sultan ondersteund die alleen handelt door vreemden en naijverigen invloed, overgegeven. Bij het ongelukkig gevecht van Tafna in 1836, hadden wij meer dan 6000 Marokkanen, thans opent zich de strijd tegen de vereenigde krachten der beide volken. Ons Gouvernement moet zulks niet dalden.

De *Wassam* der Angaids, heeft, naar men ons verzekerd, geene gemeene zaak met *Abdel-Kader* willen maken, noch zich onder de Vapen des heiligen oorlogs sobaren.

De *Emir*, woedend over dezen haderpaal, welke hij niet verwacht had, heeft op het onverwachts eenen hevigen slag aan de rebellen toegebracht. Hij heeft den aanval in persoon bestuurd en deze is hem volkomen gelukt. Deze tijding, door de Arabieren overgebracht, is wellicht met enthousiasme en verwachting, echter in deels onzeker, zeer nauwkeurig onderzocht mede.

— Wij zijn gemagtigd de tijding door onderscheidene dagbladen medegedeeld, dat de achterhoede der expeditie van Biban door de Arabieren aan stukken zoude zijn gehakt, te loegenstraffen en dat het ministerie of den Maarschalk gouverneur de waarheid ten dien aanzien zouden verborgen hebben gehouden.

Al hetgeen de dagbladen over deze voorgewende nederlaag bekend maken, is geheel valsch.

Eenige dagbladen beklagen zich over het stilzwijgen; hetwelk door het gouvernement over de zaken van Afrika bewaard wordt. Daar de pakelboot slechts eenmaal weeks aankomt, heeft het ministerie geene nadere bijzonderheden ontvangen, sedert hetzelfde al de stukken, die door de estafette van Zondag ontvangen waren, heeft bekend gemaakt.

Men moet zich tegen verkeerde geruchten, die door sommige Correspondentien uit Afrika, sedert twee dagen in omloop zijn, wachten; het ministerie zal zich haasten alles dadelijk wat uit Afrika bij hetzelfde zal inkomen, mede te deelen.

(*Moniteur Parisien*).

— In de maand November jl. zijn op de griffie der regtbank van koophandel, van de Seine negen en zeventig faillissementen aangegeven. Het geheel bedrag dier bankbreuken beloopt bijna vier miljoen franken. Een derzelve heeft een passief van 517,373 fr., twee van meer dan 200,000 fr. elk, en seven andere boven de 100,000 franken.

— De Heer *Charles Durand*, hoofdredacteur van de *Capitale* heeft verslag aan zijne mede arbeiders in eenen brief gegeven over zijne arrestatie, die, na gedane huiszoeking door den Commissaris van politie van het 1e Arrondissement, vergezeld van vijf agenten van politie, gedaan is.

De Heer *Charles Durand* voor den heere *Zangiaco*, regter ter instructie verschenen zijnde, is, na geantwoord te hebben op de vragen aan hem gedaan, onmiddellijk in vrijheid gesteld.

— De *Gazette van Augsburg* deelt het volgende mede:

De stoomboot de Aartsbiskop *Jan*, komende uit Sijra, is den 24sten November te Trieste aangekomen. Volgens het zeggen der Passagiers, lag te turksche vloot den 7den November, bij het ver-

trekken der fransche Paketboot, nog in de haven van Alexandrie. Het engelsche eskader was naar Vourla vertrokken en het fransche werd te Smijna verwacht.

BELGIË.

RUSSEL, den 9den December.

In het gehele Consistorie van den 1sten November 1839. H. Paus Gregorius XVI eene allocutie over de kerkelijke zaken van Rusland gedaan, (welke wij in een volgend nummer zullen mededeelen.)

Men meldt uit Constantinopel onder dagteekening van den 13den November, dat volgens een in die hoofdstad verspreid gerucht, de Heer de Pontois den waarborg van Frankrijk voor eene geldleening door het turksche gouvernement aan te gaan, zou gegeven hebben.

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, den 9 December.

Vrijdag is de geboortedag van Z. K. H. de Prins van Oranje, Kolonel-Generaal der Schutterij, op eene allezins plegtige wijze, binnen deze stad, gevierd geworden.

De Schutterij dezer Vesting, die in de laatste jaren, welke Nederland doorworsteld heeft, en bijzonder in de gevaarvolle dagen van 1830 en 1831, steeds zoo veel bewijzen van eerbied en gehoorzaamheid aan deszelfs Kolonel-Generaal heeft gegeven; die in 1831, tijdens het Hoofdkwartier binnen deze stad gevestigd was, meestal de dienst bij en rondom Hoogtendzelve heeft verrigt; die in 1831 weinige dagen vóór den tiendaagschen veldtocht uit handen van Z. K. H. heeft ontvangen, het door 's Hertogenboschens Edele vrouwen-schaar, uit erkentelijkheid voor de door die schutterij betoonde moed, trouw en krijgstuicht en aan den dag gelegden ijver en belett in het bewaren van rust en goede orde, tijdens de Vesting 's Hertogenbosch geheel van garnizoen was ontbloot, vervaardigd en geschooten Vaandel, waaraan zij, zoo wel in den tiendaagschen veldtocht, als in hare verdere krijgs-verrigtingen zoo zeer getrouw is gebleven en steeds hoopt te blijven, die Schutterij, zeggen wij, heeft zich dien dag, de eerste Verjaardag, welke na het sluiten van het verdrag met België voor Nederland is opgedaagd, in het bijzonder tot een feestdag gekozen.

Reeds vroeg in den morgen zag men de leden der schutterij, in groote tenue, die zich ten 10½ ure op de verschillende kompanies-loopplaatsen vereenigden, van waar zij zich naar de verzamelaars van het Batalion begaven.

Aldaar bevonden zich tevens reeds bijeen, de leden van het onlangs nieuw opgerigt korps muzikanten der schutterij, die men voor het eerst in groote tenue aan het hoofd der schutterij zag prijken.

Nadat de Schutterij aldaar door den Heere Majoor-Kommandant in oogenschouw was genomen, werd door dezelve met dat korps aan het hoofd, ten huize van gemelden Kommandant, het hiervoor vermeld veldleeken afgehaald en aldaar door hetzelfde de volksliederen afgevoerd. Vervolgens marcheerde de Schutterij naar de Esplanade om aldaar met het garnizoen te paraderen.

Op de Esplanade werd de Schutterij en het garnizoen door den Heere Generaal Majoor, provinciale Kommandant geinspecteerd, waarna dezelve eenige manoeuvres maakten, en de manschappen wederom met muziek aan het hoofd, voor den Heer Opperbevelhebber en de aldaar verzamelde hoofd- en andere officieren, defileerden.

Het behaagde den Heere provinciale Kommandant, bij herhaling aan den Heere Majoor-Kommandant, deszelfs bijzondere tevredenheid te betuigen, niet alleen over de goede uitrusting der schutters en de bedrevenheid derzelve in den wapenhandel, maar vooral ook over de allezins prijzenswaardige vorderingen van het muziek-korps en de fraaie en nette kleeding en uitrusting der leden van hetzelfde, welke kleeding ontdaan van allen overdreven opschik, niet der daad sierlijk en smaakvol mag genoemd worden.

Nadat het Vaandel bij den Heere Majoor-Kommandant was terug gebragt, werden de leden van het muziek-korps en de Heeren Officieren, ten huize van dien Hoofd-Officier ontvangen, en aldaar aan dezelve eenige ververschingen aangeboden; bij welke gelegenheid de Heer Kommandant, den leden van het muziek-korps, ook namens den Heere provinciale Kommandant, de bijzondere tevredenheid betuigde over de door hen gegevene blijken van geoefend- en bedrevenheid (des te lofwaardiger, daar dat korps, hetwelk uit leden van den deftigen burgerstand bestaat, welke zich daartoe vrijwillig aangeboden hebben, eerst kortelings is opgerigt) en over de allezins prijzenswaardige orde en eensgezindheid, die bij dat korps in zoo ruime mate heerscht; terwijl ZwEdGr dezelve voorts aanspoorde om den ingeslagen weg bij voortdoring te blijven bewandelen.

Tegen den avond heeft meergem. korps voor de woning van den Heer Majoor-Kommandant der Schutterij, eenige muziekstukken uitgevoerd, en zijn aan de Heeren leden derzelve alstoen andermaal door gem. Kommandant eenige ververschingen aangeboden, als wanneer men met een gullen drank aan den minnen Colonel-Generaal om ontbezeling van de bestee wenschen voor dezelve dierbaren Persoon en Doorluchtig Huis, heeft gedacht.

Het groot aantal, zoo op de Esplanade, als op alle andere punten der Stad waar de Schutterij zich vergaande, verzamelde ingezetenen, uit alle standen, getuigde van de eene zijde voor den eerbied en de liefde, die de ingezetenen dezer Stad den Prins van Oranje toedragen, en van den anderen kant van de belangstelling derzelve in al wat den lust der schutterij van Noord-Brabandsch Hoofdstad betreft.

Hoezeer de leden der schutterij zich tot laat in den avond, op verschillende punten vereenigd hadden, is alles in gepaste vreugde en in de gewenschte orde afgeloopen.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van vrijdag is ontvangen eene Koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, tot wederinvoering eener belasting op de runderen paarden en schapen, ten behoeve van het fonds van den landbouw, hetwelk vergezeld gaat van eene memorie tot toelichting. Dit ontwerp, met de daartoe behoorende stukken, is verzonden aan de Afdeelingen.

De Centrale Afdeeling heeft verslag gedaan op het ontwerp van wet, betrekkelijk het aandeel van de ambtenaren van het O. M. in geregelijke boeten enz., als mede op de voordragt nopens de certificaten van de nationale militia. De beraadslagingen over deze beide ontwerpen zullen plaats hebben zoodra de werkzaamheden der Afdeelingen dit zullen toelaten.

De Vergadering is tot nadere bijeenroeping gescheiden. — Monseigneur de Bisschop van Curium is voornemens binnen korte dagen eene reis na Rome te doen, en wordt vergezeld van zijnen Secretaris, en van den hoog geboren Heer Baron van scherpezeel Neef van den Bisschop. Z. H. E. zal voor Paschen niet retourneren.

ST. MERTENS-POLDER onder HOEVEN, 5 December 1839.

Mijnheer!

Zondag uit het lof te huis komende, begaf ik mij volgens gewoonte tot ons gezelschap van landbouwers, dat zich altijd op die dagen in de herberg de Qweek vereenigt. Te recht draagt die herberg den naam van Qweek, want mijnheer de krantschrijver, ik verzeker u, daar wordt soms wat af geqweekt. Zoo waren er Zondag juist weer twee bezig aan het qweeken over den heer P. M. van D. van Oudenbosch.

Een zeker persoon qweekte: "dat die oude Heer onlangs te 's Bosch bij iemand op audientie was geweest, en zich daar gedeclareerd had, dat hij zijne beide posten met opoffering van tractement wilde afstaan, ten behoeve van zijnen zoon, die toch reeds met vier bedieningen begunstigd was. Dat die heer van audientie te 's Bosch gezegd had, dat hij voor zijnen zoon alles zou in het werk stellen, en dat hij welligt nog voor nieuwe jaar zoude benoemd worden." Die qweeker wist nog te zeggen, dat er reeds tusschen Papa en Zoon een contract bestond, waardoor de Zoon verbond jaarlijks tot schadevergoeding eene som van 800 gl. aan Papa uit te keeren. "Dat er reeds in Oudenbosch een huis voor den jeugdigen ambtenaar was aangekocht." Hij wist ook te vertellen dat men er in de fatsoenlijke kringen te Oudenbosch er over morde, en den jongen kwant met weezin daarna toe zag overkomen, want men had reeds meer ondervinding van zijne haastige en onbezonne handelwijs. Wij, zeide een qweeker van Hoeven, zullen zijne promotie niet benijden, en hem des te liever zien vertrekken uit onze gemeente, waar sedert de laatste maand Mei dingen hebben plaats gehad, die men nooit in eene R. K. gemeente had kunnen veronderstellen. De beruchte priesterjagt van verledene zomer zit ons nog in den rug, en wij wenschten van herten lief, dat al die jagers van V. . . D. . . in onze omstreken ver van ons, gelukkig, niet te zien, maar te hooren, dat zij teven. Want de menschen in onze onruggende gemeenten zijn met al het praten van die lui niet zeer in hunnen schik, ja die viervoudige ambtenaar (hierbij deze twee posten, dat maakt een half dozijn) van H. en O. heeft ook uitgelaten: dat de heer B. van Gastel nooit aldaar Secretaris worden zou, en wel om reden, dat hij in de maand Mei, niet mé ter jagt had willen gaan." Toen riep ik verontwaardigd uit: de hemel beware mij, dat ik dit ooit gelooven zou, zoo ver als het oosten verwijderd is van het westen, zoo ver is onze regering van zoo eene handelwijs af, omdat die heer tijdens het invullen der stembiljetten zijn pligt gedaan had, en de men-

schon hunne vrijheid had gesloten, daarom juist zou hij door het gouvernement niet benoemd worden. Ik zal, noch mag het ooit gelooven. Och! of het de Koning wist, wat mindere ambtenaren soms onvoorzigtiglijk op rekening van de regering stellen. Ik was verontwaardigd over al dat gesnap en geqweék, en ik dacht, ik zal den eenen of anderen avond, als ons volk naar bed is, de pen eens nemen, en schrijven het eens aan mijnheer den *Noord-Brabander*, die zal er misschien wel iet aan kunnen doen, dat, dat geqweék waar een einde neme, en wij weer gerust onze pint drinken kunnen.

P. H.

JUBILÉ

In nu geacht dagblad van den 5den November jl heb ik de opmerkingen gelezen wegens de Jubilé van 1100 jaren, die door Paus *Gregorius XVI* verleend is, voor de verkondiging van de Catholijke Godsdienst door den *H. Willibrordus* in Nederland, en de 300 jarige Jubilé door den *Koning van Pruisen* wegens de Hervorming van de Christelijke Godsdienst naar het leerstelsel van *Martin Luther* in Pruisen is gelast te vieren.

Deze opmerking heeft mij stof tot overweging gegeven.

En ten gevolge van dien is door mij opgemerkt, dat de Koning van Pruisen ook de R. C. Kerk heeft willen naäpen.

Het is bekend, dat in de R. C. Kerk aflaten worden verleend tot kwijtschelding van tijdelijke straffen, na dat de zonden door een waar berouw over dezelve het voornemen van niet meer te zondigen, en herstel der toegebrachte schaden aan anderen, zijn vergeven, ter vervanging van Boetdoeningen die men daarvoor verschuldigd is.

De Koning van Pruisen, die geen beheer over de conscientien noch de magt heeft ontvangen van de zonden te vergeven, is evenwel op eene soort van aflaten, waartegen *Martin Luther* zoo gepredikt heeft, bedacht geweest, en de volgelingen van zijn nieuw of *Evangelisch* kerkgenootschap daarvan niet willen beroofd laten, en ten gevolge van dien heeft hij ook eenen aflaat bij wijze van Amnestie voor zijne onderdanen verleend, maar heeft deze slechts uitgestrekt tot die genen, welke geringe misdaden hebben gepleegd en daarvoor nog boetdoening moesten doen.

Zijn Jubilé is ook slechts voor een tijdvak van 300 jaren, anders zoude het ongetwijfeld ook uitgestrekter zijn geweest. — Nadere stof tot overweging.

(Medegedeeld.)

BISSCHOPPELIJK SYNODE IN NOORD-AMERICA.

In eene uitgestrekte landstreek, waarin over veertig jaren slechts een Roomsch-Catholijk Priester gevonden werd, is in dit jaar door den Hoog Eerwaarde Heer *Rosati*, Bisschop van St. Louis, een bisschoppelijk Synode gehouden.

Gewigtig zijn de verordeningen, die daarin betrekkelijk de godsdienst genomen zijn, in overeenstemming met die van het Concilie van *Trente* en van het eerste Concilie te *Baltimore* gehouden.

De Synode is door den Bisschop met eene Mis van den heiligen Geest, en volgens de deswegens bestaande verordeningen plegtmatig geopend; 37 Priesters en 4 Diakenen waren er tegenwoordig, terwijl 29 Priesters hetzelfde niet hebben kunnen bijwoonen en afwezig zijn gebleven, om de kerkelijke functien te blijven waarnemen. Onder de geestelijken, die de Synode hebben bijgewoond, worden onder anderen opgegeven de Eerwaarde Heeren *Damen*, *Schoenmakers*, *Verheijden*, en onder de afwezigen, *Walters*, *Lisvogels*, *Hoeken*, en *Krijnen*, die uit deze Provincie vertrokken zijn, om zich geheel tot de bekeering van onze ongelukkige natuurgenooten toe te wijden.

Eenige van deze Missionarissen bevinden zich in landstreken, waarin bevorens nooit een Europeaan gezien is, en waarin men geen denkbeeld van den Alvermogenden God had.

Thans beviuden zich in het Diocees van *St. Louis* 40 kerken en kapellen; 60 andere statien; 2 geestelijke gestichten; 2 Collegien voor jonge lieden; 9 vrouwen kloosters; 9 Pensionaten voor meisjes en 9 gestichten van weldadigheid, die allen bediend worden door 42 Priesters voor de Missien en 24 voor de gestichten, en bovendien zijn er reeds 38 Studenten voor den geestelijken staat.

Dit zijn alle vruchten van de Roomsch-Catholijke Missionarissen in zoo een kort tijdvak van jaren, en welk heerlijk vooruitzicht levert dit niet op voor de godsdienst, en stof tot overweging?

VRIJHEID VAN ONDERWIJS.

(Zesde Artikel.)

Een dusdanig echt Catholijk en echt Christelijk onderwijs, is het voorwerp der wenschen van alle doordenkende Catholijke Ouders; en verstoken te zijn van de *mogetijkheid* om hunne kinderen een dusdanig onderwijs te doen ontvangen, moet dus als de smartelijkste grief worden aangezien, die het ouderhart gevoelt.

Zal nu de Catholijke Ouder in Noord-Nederland nog langer van dit geluk verstoken zijn? Heeft hij nog geene titels genoeg om zijnen wensch te zien vervullen? Heeft hij goed en bloed opgeofferd om nu voor belooning nog van eene vrijheid beroofd te blijven bij welker gemis zijne H. Godsdienst in hare werking verhinderd en hij genoodzaakt wordt, zijne geliefde panden tot hun verdérft te zien opgroeijen? — Neén, wij willen het vertrouwen, ons bestuur zal niet ondankbaar, niet onregtvaardig wezen; de wensch is te billijk om niet verhoord te worden.

Iemand denkt mogelijk, dat men te veel van een gouvernement vordert, als men vergt dat het aan de Catholijke onderdanen een onderwijs geve als boven gezegd is; — dan, men versta ons wel, wij willen niet dat het gouvernement een dusdanig onderwijs daarsstelle, neen; hiertoe is niet één wereldsch bestuur bevoegd; de opvoeding van Catholijke kinderen is geen werk van aardsche magt; een kind van Catholijke Ouderen moet meer dan burger, het moet een geloovige, een Christen worden; het dusdanig te maken is het

werk der Godsdienst en der Kerk; een wereldsch bestuur dat dit ondernemen zou willen, zou hierdoor buiten zijnen werkkreis gaan en een beroep uitoefenen, waartoe het volstrekt geen magt ontvangen heeft. Niet een *dusdanig onderwijs* wordt van het gouvernement gevorderd, neen; alleen wordt gevraagd: dat het bestuur de godsdienst, die een zoodanig onderwijs voorschrijft, in hare werking niet helemmere, dat het van het onderwijs geen monopolie make, dat het deszelfs Catholijke onderdanen niet in de opmogelijkheid plaatse eenen hunner duurste pligten te vervullen, dat het aan de Kerk in eene harer gewigtigste bedieningen geene kluiters oplegge, waardoor dezelve verhinderd wordt de zaden van haar H. Geloof en Zedeleer in de harten van die kinderen te leggen, die door het H. Doopsel de hare geworden zijn: met één woord, niets wordt van het Gouvernement vereischt, om hierin alle Catholijke onderdanen te vreden te stellen, dan dat het slechts *vrijheid* geve om de kinderen, volgens de voorschriften van godsdienst en geweten te kunnen onderwijzen: eene vrijheid wier ontroofing als eene heiligschennis moet worden aangezien, daar zij door de wet der natuur geschonken is en door de Godsdienst wordt gevorderd; en dus voor elke aardsche magt Heilig, onontvreembaar, onschendbaar zijn moet.

Is het nu te veel van een bestuur vorderen, als men niets vraagt, dan hetgeen men uit den aard der zaak zelve verplicht is te geven? — Of is het onbillijk dat te vragen, als men hiervoor zoo vele titels kan aanvoeren als de Noord-Nederlandsche Catholijken hebben op de welwillendheid van hun bestuur? — Voorzeker, neen. — Wie ons bestuur niet voor ondankbaar, voor onregtvaardig ja zelfs voor heiligschendend houden wil, zal bij de herziening onzer grondwet eenen hoopvollen blik in de toekomst werpen en met allen grond vertrouwen die vrijheid duidelijk in dezelve te zullen aantreffen. Dit vertrouwen zal vast en geruststellend zijn, zoo men het door geene valsche denkbeelden doet verwakken. Zoo denkt mogelijk iemand, dat ons bestuur wrezen zal, dat de Catholijke Godsdienst en derzelter bedienaren door het onderwijs te veel invloed krijgen zullen, als het den Catholijken wordt toegestaan eigene scholen op te rigten, het onderwijs naar vereischte der Godsdienst te regelen, eigene onderwijzers aan te kweken, te bekwamen, die in hunne eigene scholen te plaatsen, enz. Doch, welk denkbeeld vormt men dan van ons Gouvernement? Ziet men het dan aan als een hater en vervolger van Catholijke Godsdienst en Priesters? — Dit moet men toch onterstellen; als men gezegd gedacht enig gewigt wil toekennen.

God zij gedankt: wij leven niet onder eenen vervolgzuchtigen Schepter; wij zijn niet in Pruisen, niet in Rusland; wie in ons rijk dromen wil van eene priesterpartij, die de inzigten van het Gouvernement moet tegenkante, doet het bestuur eenen smaad aan, dien wij nooit voor onze Verantwoording nemen willen: welke bedoelingen moet men dan het Gouvernement toeschrijven? Vervolgzucht, Godsdiensthaat, verdrukking? — Neen, dit gedacht is ons aanstootelijk: liever willen wij gelooven dat het wezenlijk geluk en welzijn der onderdanen, het werkelijke doel is van al deszelfs pogingen: zijn tot nu toe de Catholijken miskend, heeft het bestuur vroeger door deszelfs handelwijze den schijn gegeven, als wilde het de Catholijke Godsdienst en derzelter belijders achterstellen, in *materiële* belangen benadeelen en in *zedelijke* onderdrukken, vooral door het weigeren van de H. vrijheden van onderwijs en Godsdienst-uitoefening, laatst willen wij dit alles vergeten en het toeschrijven aan eene beraming van verkeerde middelen om een goed doel te bereiken. Even als elk individu, leeren ook de gouvernementen door de ondervinding; heeft deze in België bewezen, wat aanhoudend aankweken van mistrouwen, het doof blijven voor billijke wenschen en het krenken van geheiligde regten kan doen geboren worden; zij heeft in het Catholijke Noord-Brabant getoond, met wat getrouwe onderwerping en taai geduld alle opofferingen gedaan en alle ontberingen verduurd worden, waar dit de belangen van den staat kunnen vorderen: want men vergete niet, dat er op deze laatste negen jaren tijden geweest zijn waarop ééne aanhaling, één enkele wensch der Catholijke Priesters genoeg geweest ware om geheel de Provincie in volslagen opstand te stellen en tot afval te brengen; doch neen, de Priester leerde aan den Koning te geven wat den Koning toekomt, hij predikte niet alleen uit overmagt en uit vrees voor tijdelijke straf, maar om des gewetens wille onderdanig te zijn aan de bestaande magten, en — de bevolking bleef rustig; zij bezat bedaardheid genoeg, boven hare Belgische naburen, om naar de stem harer Godsdienst en niet naar die harer uitgetarte driften te luisteren; die bevolking was Catholijk en hierom was zij onderdanig; vormde als eenen dam tegen den stroom der omwenteling en het bestuur zag hier alle aanslagen verijdeld, die eene revolutionnaire club tegen deszelfs bestaan kon smeden. — Ondervond het Gouvernement dit van eene bevolking, die in haar leederste punt in dat der opvoeding en godsdienst, gegriefd was, wat zou het zich dan belooven kunnen zoo deze grieven eens waren weggenomen? En wat, zoo de Godsdienst harer volten invloed eens op de harten kon uitoefenen?

Dat alles weet ons bestuur, dit zal het weten te schatten en overtuigd worden, dat noch Catholijke Godsdienst, noch Priesters iets vijandigs koesteren, integendeel het zal, zoo men het niet vrijwillig blind onderstellen wil, tot bevordering van eigen welzijn, den invloed der Godsdienst trachten uit te breiden, en dien als den hechtsten stenn van het staatsbestuur aanzien.

ADVERTENTIEN.

** Aan het kunstminnend publiek wordt ons uit *Oosterhout* bekend gemaakt dat de schoone schilderij, verbeeldende C H R I S T U S, genezende den Melatschen, aldaar aangebragt en, voor tijd- en wijle, in het gasthuis geplaatst geworden is; dit overheerlijk stuk is, tijdens de laatste tentoonstelling te *Brussel*, alreeds door alle Kunstminnaars bewon-

derd geweest, en de Belgische dagbladen hebben aan den jongen schilder **EDUARD VAN ERTRIJCK**, daarover allen verdiende lof toegevaaid. De waardigheid van het **CHRISTUS-BEELD**, dat ondersteund wordende Melancholie; de aandoenlijke uitdrukking van de vrouw en het kind; de nauwkeurige teekenkunst en krachtige kleuren, die in deze schilderij doorstralen, en den verschillende aard der menigvuldige hoofden, die men daarin ontwaart, moeten de inwoners van *Oosterhout* overtuigen, dat zij met regt zich eenmaal zullen mogen beroemen over eenen stadgenoot en kweekeling van den vermaarden schilder *de Keyzer*, aan wiens penneel Europa alreeds zoo vele meesterstukken te danken heeft. Die kostelijke schilderij is door **EDUARD VAN ERTRIJCK** aan de Roomsche Catholieke Gemeente van *Oosterhout* geschonken geworden.

Heden verlost voorspoedig van eene welgeschapene **DOCHTER, MARIA FREDERICA HENRIETTA MEFFERT**, tettergeliefde Echtgenoot van **J. A. VAN ERTBUCK**, *Praktijkant*.
's Hertogenbosch, den 8 December 1839.

M. B. WALLAGH,
Mond-, Kies- en Tandmeester van 'sHage.

Verwilt het geeerde publiek te 's Bosch, dat hij zal te spreken zijn over alle gebreken der **MOND** en **TANDEN**, en al wat tot sieraad daarvan hoort is. Bij zijne afwezigheid worden de **TANDMIDDELEN** verkocht bij den Heer **J. VAN NAUHUIS**, Apothecar, in de Kerkstraat, en is gelogeed bij den Heer **DOCTERS** in den *Benhoorn*, Karrestraat, van den 10den tot en met den 16den December.

N.B. Bovengemelde Tandmeester komt zich bij niemand aanbieden of hij moet eene speciale uitnodiging ontvangen hebben.

A MORTISATIE SYNDICAAT.

De Agent van het Domein te 's Hertogenbosch, verwilt door deze de belanghebbenden, dat de Verpachting der **DOMANIALE VEEREN** van *Lith* en *Lithoyen*, welke op den 11den December 1839, te *Oss*, zoude plaats vinden, **GEEN VOORTGANG ZAL HEBBEN.**

De Agent van het Domein voornoemd.
H. W. VAN GRASVELD.

's Hertogenbosch,
 en 30sten November 1839.

VOOR HET RIJK.

A MORTISATIE-SYNDICAAT.

Administratie der Domeinen, Wegen, en Vaarten enz.

**OPENBARE
 VERPACHTINGEN
 VAN
 Zalmvisscherijen.
 ONDER
 WERKENDAM.**

De Agent van het Domein te 's Hertogenbosch, zal, als daartoe behoorlijk gemagtigd, al of niet in tegenwoordigheid van den Heer Inspecteur der Domeinen in het Eerste Bessort, onder nadere goedkeuring van de Permanente Commissie uit het Amortisatie Syndicaat, op Donderdag den 19den December 1839, des middags, ten 12 ure te *Werkendam*, in het logement 's Lands Welvaren.

VERPACHTEN,

Voor den tijd van zes achtereenvolgende jaren, zullende ingaan 1o. Januarij 1840.

10. De **ZALMVISSCHERIJ** van het Prik en Steekwater van vijf Killen, Alias Jonge Jans Killen, zonder schutwater.
20. De **ZALMVISSCHERIJ** van Twee Killen, genaamd de Kruis en Draakillen, zijnde de Bevert.
30. De **ZALMVISSCHERIJ** van Twee Killen, genaamd Bruine en Nieuwe Killen, of Steurgat. En
40. De **ZALMVISSCHERIJ** van de Opperste Steek aan het Veld, ten einde de Zanden, genaamd de Keizersteek.

Alle gelegen onder de gemeente *Werkendam* en thans in pacht bij **H. PRINSEN**, e. s. te *Drimmelen*.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen, ten kantore van den ondergeteekenden Agent van het Domein.

De Agent van het Domein voornoemd,
H. W. VAN GRASVELD.

's Hertogenbosch,
 den 21 November 1839.

**Manufacturen
 EN
 MODES.**

Met **TIEN PERCENT KORTING** zal de ondergeteekende tegen contante betaling gedurende de *St. Nicolaas Kermis* verkoopen, alle soorten van **PELTERIEN, MOUS, DE LAINE, ROBES, BAL-VESTEN** en **MANTELSTOFFEN**, gekleurde katoenen, zijden en katonen PA-

RAPLUIS en alle vervaardigde **MODE-ARTIKELEN**, Alsmede een Partijje Winter en andere **SCHWALS**, die Hem in Commissie zijn gegeven om tegen Fabrieksprijs te verkoopen.

's Bosch den 4den Dec. 1839.

STAELENBERG LEMMENS.

Men vraagt tegen Maart aanslaande een **KNECHT** van goede Getuigschriften voorzien en de nodige vereiselen bezittende om met een of meer personen eene Buitenlandsche Reize te doen.

Adres met vrachtwijze onder Letter C. of in Persoon, bij den Uitgever dezes.

Men vraagt een bekwaame **HUISKNECHT**, die met Paarden weet om te gaan en van de R. C. Godsdienst is. Adres met *francs* Brieven onder Lett. N. bij den Drukker en Uitgever dezes.

Waarbij is te bekomen beste, dubbele gezuiverde **SCHRIJFINKT à 65 Cts de Fleesch.**

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.
 De belgische fondsen waren Zaterdag den 7den dezer te Brussel de 2½ pCt 53½; de 6 pCt. 10½; de 4 pCt 92½; de 3 pCt. 70½.
 De Ardoins 23½.

**VOORLOPIG BERIGT.
 THEATRE DE LA GAITE.**

De Ondergeteekende Directeur van bovengemeld **THEATRE**, verwilt door deze het kunstminnend Publiek dat hij in zijn als Schouwburg, welingerichte en verwarmde Tent, staande op de *Paradeplaats*, de uitgezochte Voorstellingen zal doen voorstellen en verzekerd tevens dat elke gegevenc Representatie niets te wenschen zal overlaten.

H. NETSZ.
 Directeur.

NB. De eerste voorstelling zal door Aanplakblijtten enz. worden bekend gemaakt, daar men in het onzekere is, wanneer de Tent ahier zal aankomen.

Latere Berigten.

PARIS 6den den December.

Uit *Marseille* wordt van den 2den December gemeld: Wij vernemen dat het 58ste regiment van linie bevel bekomen heeft, om heden zelfs naar *Algiers* te vertrekken. Dit regiment was slechts een en ene halve maand in deze stad en begeeft zich naar *Toulon* om aldaar te worden ingescheept. (*Gazette de Marseille*)

De *Moniteur* maakt eene ordonnantie van den 3den dezer bekend, waarbij 25,000 man van de veertig duizend, welke het tweede gedeelte van het Contingent der klasse van 1838 uitmaken, in actieve dienst worden opgeroepen.

Berigten uit *Toulon* van den 1sten December houden het volgende in. Eene telegrafische depêche schrijft aan de Zee autoriteit voor, om al de schepen in gereedheid te brengen, ten einde in Zee te kunnen steken naar *Marseille*.

De schepen der *Algiers* en de *Neptunus* hebben bevel bekomen om naar *Port-Vendres* te vertrekken alwaar, naar men zegt, 15,000 man vereenigd moeten worden om naar *Afrika* te vertrekken.

De jagers tirailleurs van *Vincennes* hebben bevel bekomen om voort *Afrika* te worden ingescheept en wel ten gefalle van vier Compagnien, waarvan het effectief 150 man bedraagt.

Vele generaals, die reeds in *Afrika* hebben gediend, hebben verzocht om op nieuw daar naar toe gezonden te worden; men noemt onder anderen de generaals *Rapatel*, *l'Etang* en *Oudefort*. (*Constitutionnel*)

Bij Koninklijke Ordonnantie van den 4den dezer maand zijn benoemd.

Tot den Aartsbisschoppelijken zetel van *Lyón*, vakant door het overlijden van den Kardinaal *Pesch*, Mgr. *de Bonald*, Bisschop van *Puy*.

Tot den Aartsbisschoppelijken zetel van *Auch*, vakant door het overlijden van den Kardinaal *d'Isaard*, Mgr. *de la Croix d'Azollette*, Bisschop van *Gap*.

Tot Coadjutor van Mgr den Bisschop van *Straatsburg* met toekomstige opvolging, de heer *Affre* Kanunnik der hoofdkerk te *Paris*. Zijne Eminentie de Kardinaal *de Latil*, aartsbisschop van *Rheims* is den 2den December te *Gemenos* (Monden van de *Rhône*), overleden.

De Correspondentiën uit *Constantinopel* tot den 19den November vermelden, dat de hoop tusschen de Poort en den Divan minder twijfelachtig dan ooit is geweest. De zaken staan op het punt om geschikt te worden, en de oplossing zal niet lang achterwege blijven. Wij gelooven dat de tegenwoordigheid van den heer *Pontois* te *Constantinopel* vele mogelijkheden zal niet den weg ruimen; hij heeft reeds de verwijlen tijd zijner ambtgenooten verworven en wij welen, dat de Poort zich zeer geluk wenscht met de betrekkingen, die dezelve met den Ambassadeur van Frankrijk heel aangeknoopt.

Indien men de duitsche dagbladen kan gelooven zou *Beskid-Pacha*, een der verlichtste mannen van het ottomannische Keizerrijk, volkomen de gevoelens van den heer *Pontois* deelen.

Te *Adrianopel* heeft de bekendmaking van het *Hatti Scherif* eene groote vreugde veroorzaakt. De patriarch en de Catholieke Geestelijkheid hebben aan den groot-Visir een adres gericht, waarbij zij hunne nederigste onderwerping aan den sultan te kennen geven.